

Remissvar på förslaget om ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn (Ds2016:21)

Sammanfattning

Solna stad har valt att lämna synpunkter med anledning av förslaget till ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn,

Solna stad anser att förutsättningarna för att länsstyrelsen ska kunna medge placeringar i annan kommun än den egna måste förtydligas. Det förslag som nu föreligger är alltför otydligt och kommer inte att fungera i storstadsområden. Däremot delar Solna stad uppfattningen om att placeringar, utom i undantagsfall, inte bör ske utanför det egna länet.

Även förslaget om placering i annan kommun genom avtal måste förtydligas. Det är oklart vem som ska teckna avtal och vad det ska tecknas avtal om. Det bör definieras inom vilka områden, exempelvis skolan, som avtalen ska omfatta och det bör regleras att ersättningsnivåer ska baseras på självkostnadsprincipen. När det gäller skolfrågorna måste ytterligare analyser genomföras eftersom dessa i stort sett helt saknas i Ds. Det är också nödvändigt att staten tar ansvar för att skolan ska kunna ha en beredskap för mottagande, utan att detta ska påverka kommunala resurser för invånarna.

En överlämning till placeringskommunen kan göras enligt promemorian, vilket kan vara bra utifrån en kontinuitet och social trygghet för många barn och unga då de kanske har hunnit etablera sig väl i placeringskommunen. När det gäller förslaget om att den enskilde vid 18 års ålder måste vara folkbokförd i kommunen för att ersättning ska utgå, kommer det troligtvis att leda till en ökning av antalet ärenden som begärs för överflyttning enbart av ekonomiska incitament och inte för den unges bästa.

Utredaren konstaterar att förslaget strider mot den kommunala självstyrelsen. Solna stad delar inte synpunkten om att allmänintresset väger över. Staten kan, med andra metoder och incitament, reglera frågorna – utan ingrepp i det kommunala självstyret. Oavsett lösningar är det helt nödvändigt att staten tar ansvar för mottagandet genom att ersätta kommunerna för deras faktiska kostnader. Det förslag som parallellt lagts fram om en betydande minskning av statens ersättning till kommunerna är fullständigt oacceptabelt

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att som eget yttrande översända socialförvaltningens tjänsteskrivelse.

Anders Offerlind
tf Stadsdirektör

Ann-Charlotte Fager
Socialchef

Bakgrund

I promemorian föreslås att en kommun som har anvisats att ta emot ett ensamkommande barn endast ska få placera barnet i ett boende i en annan kommun om kommunerna har ingått en särskild överenskommelse om placering. Begränsningen föreslås inte gälla för barn som placerats enligt lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) eller med motsvarande vårdbehov eller om det finns synnerliga skäl.

<http://www.regeringen.se/contentassets/c526fae31fb74d459cae802e1dc2b26e/ds-201621-andringar-i-fraga-om-sysselsattning-for-asylsokande-och-kommunplacering-av-ensamkommande-barn>

Förvaltningens synpunkter

Solna har många barn placerade utanför kommunen, främst i Stockholm. Några familjehem finns också i andra kommuner. Det är en naturlig följd av att kommunen är geografiskt liten och att avstånden till närliggande kommuner som Stockholm är små.

Samtidigt har det visat sig att många barn är placerade av andra kommuner i familjehem i Solna. Något som förskola och skola får reda på när de ”dyker upp” på plats. Möjligheten för staden att planera mottagningen av dessa är begränsade när det är okänt om och när de finns i kommunen.

Placering av barn och unga i den egna kommunen

Det är ett faktum att många ensamkommande barn och ungdomar är placerade i en annan kommun än den kommun som de anvisas till. Det betyder inte att den anvisade kommunen inte undviker ansvar för barnet på detta sätt. I tätbebyggda storstadsområden finns det förutsättningar att ha goda kontakter med boenden i andra kommuner, utan att det är särskilt mer tidskrävande än ha dem placerade i den egna kommunen. För kommuner som Solna som är små till ytan och mycket tätt bebyggda finns i praktiken inga förutsättningar för att klara att öppna HVB-hem i de volymer som mottagandet kräver i normalfallet. När mottagandet blir så högt som det var hösten 2015 blir det helt omöjligt. Det är svårt att avgöra om det föreslagna undantaget ”av vårdbehovsskäl” kan omfatta även de allmänna grunder som att det kan vara svårt att tillhandahålla HVB geografiskt inom den egna kommunen. Det bör förtydligas att Länsstyrelsen kan göra sådant undantag.

Det förslag som nu föreligger innebär därför en mycket stor inskränkning på kommunernas möjligheter att leva upp till sitt ansvar att ge barn och ungdomar ett bra mottagande. Dessa förutsättningar finns inte idag. Däremot innebär dagens förutsättningar att länsstyrelsen kommer få avsevärd ökad administrativ börda då det kan förutsättas att inte minst kommuner i storstadsområden kommer att ansöka om undantag i betydande volymer.

Solna stad instämmer däremot i att det inte ska vara möjligt att annat än i yttersta undantagsfall kunna placera barn utanför sitt eget län.

Placering av barn och unga igenom avtal med annan kommun

Möjligheten att placera barn i annan kommun genom avtal kan vara ett tänkbart alternativ. Det bör dock tydligt anges vad som behöver avtalas. Det är oftast skolfrågan som är aktuell och det bör i så fall tydliggöras att det är vad avtalet ska reglera.

Det bör även tydliggöras att vistelsekommunen inte ska kunna motsätta sig att avtal tecknas om lämpligt boende finns där och att kostnadsersättningar som regleras i avtalet ska bygga på självkostnadsprincipen.

Det måste också tydliggöras vilka som ska betraktas som avtalsparter i kommunerna.

Samtidigt är det uppenbart att avtalsskrivandet innebära en ytterligare administrativ åtgärd som kommer att kräva ianspråktagande av resurser från alla inblandade parter. För att det ska fungera måste staten stå för de merkostnader detta innebär.

Skolans mottagande av elever

För skolornas del är det naturligtvis orimligt att inte ha någon planeringstid för mottagandet överhuvudtaget. Den delen av förslaget om avtal med vistelsekommunen kan därför vara mer positiv ur skolan synvinkel, än dagens situation.

Men den löser trots det inte problemen för skolan. Det är inte rimligt från statens sida att tro att kommunerna generellt ska överdimensionera sin organisation för det ”kanske” kommer fler barn. En rimlig planering utgår från de planeringsförutsättningar avseende exempelvis befolkningsförändringar som normala prognoser omfattar. Därför måste staten ta ett betydligt större ansvar för att skolan tillskjuts resurser för dessa ändamål.

Resonemangen och/eller analyser om hur man skulle lösa skolans problem saknas i princip helt i Ds 2016:21, vilket är anmärkningsvärt.

Överlämning till placeringskommunen

En överlämning till placeringskommunen kan göras enligt promemorian, vilket kan vara bra utifrån en kontinuitet och social trygghet för många barn och unga då de kanske har hunnit etablera sig väl i placeringskommunen. När det gäller förslaget om att den enskilde vid 18 års ålder måste vara folkbokförd i kommunen för att ersättning ska utgå, kommer det troligtvis att leda till en ökning av antalet ärenden som begärs för överflyttning enbart av ekonomiska incitament och inte för den unges bästa.

Förslaget innebär undantag från principen om självstyrelse

Förslaget att geografiskt begränsa kommunernas möjligheter att placera barn och unga strider mot principen om den kommunala självstyrelsen. Utredaren anser att allmänintresset för att göra inskränkningar av kommunernas självstyre i detta avseende överväger och att bestämmelserna därför kan införas.

Solna stad anser att det finns många inslag i den situation som föreligger som kräver extraordinära åtgärder och lösningar. Staden motsätter sig trots det den inskränkning som förslaget innebär för det kommunala självstyret.

Om förslaget trots detta drivs igenom av staten är det ett absolut minimikrav att staten står för 100 procent av de kostnader som kommunerna åsamkas av inskränkningen. Det förslag som parallellt lagts fram om en betydande minskning av statens ersättning till kommunerna är fullständigt oacceptabelt.